

YÖNETİCİLİKTE İYİ NİYET VE MERHAMET*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَنْ وَلِيَ مِنْ أُمَّةٍ أَوْ رِجَالٍ شَيْئًا، فَحَسَنَتْ
سَرِيرَتَهُ، رَزَقَ الْهَيْبَتَ مِنْ قَوْلِ وَبِهِمْ؛ وَإِذَا
بَصَطَ يَدَهُ لَهُمْ بِأَلْمَعْرِوفِ، رَزَقَ الْمَحَبَّةَ مِنْهُ
مُ؛ وَإِذَا وَفَّرَ عَلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ، وَفَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا
لَهُ؛ وَإِذَا أَنْ صَفَّ الضَّعِيفَ مِنَ الْقَوِيِّ، قَوَّى اللَّهُ
سُلْطَانَهُ؛ وَإِذَا عَدَلَ فِيهِمْ، مَدَفَى عَمْرَهُ

(الحكيم والديلمي عن ابن عباس)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 446/10 (*Men veliye min umûri'l-müslimîne şey'en, fehasünet serîretuhû, ruzika'l-heybete min kulûbihim; ve izâ besata yedehû lehüm bi'l-ma'rûfi, ruzika'l-mahabbete minhüm; ve izâ veffera aleyhim emvâlehüm, veffera'llàhu aleyhi mâlehû; ve izâ ensafa'd- daîfe mine'l-kaviyyi, kavva'llàhu sultànehû: ve izâ adele fîhim, müdde fî umrihî*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerin üzerine olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadet ve taatlerinizi kabul eyleyip dünya ve âhirete müteâllik muradlarınıza cümlelerinizi nâil eylesin...

Şurada Efendimiz, Peygamberimiz, başımızın tacı, rehberimiz, numûne-i imtisâlimiz Muhammed-i Mustafâ (*aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslimât*) Hazretlerinin mübarek hadislerinden bir nebze okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce, buyurun beraberce, evvela Efendimiz'in ruh-i pâkine hürmetlerimizi, tazimlerimizi ifadeye vesile olsun diye sunmak üzere, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının, sâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullahın, Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyemizin ve onlara bağlı halifelerinin, müridlerinin, muhiplerinin ruhlarına; Bu beldeleri fetheden fatihlerin, ashâb-ı hayrât u

hasenâtın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin, camimizin bânisinin ve tamircilerinin, içinden gelip geçen cemaatlerin, imamların, müezzinlerin ruhlarına;

Okuduğumuz eseri cem ve te'lif eyleyen Gümüşhaneli Hocamız Ahmed Ziyâeddîn Hazretleri'nin, bu eserin içindeki hadislerin bize kadar ulaşmasına emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhlarına;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu meclise toplanmış, gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olması ve biz yaşayan müslümanların da Rabbimiz'in rızasına vâsıl olup, dünya ve âhirette bahtiyar olmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım!

.....

a. Yöneticiliğin İncelikleri

Muhterem kardeşlerim!

Bu hadîs-i şerîf ki metnini az önce mukaddimede okuduk, idareciliğin mükâfatı veya karşılığı hakkındadır. Deylemî'nin Abdullah ibn-i Abbas RA'dan naklettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

¹ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdiru'l-Usûl*, c.II, s.124; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.20, no:14631.

مَنْ وَلِيَ مِنْ أُمَّةٍ أَوْ رِأْسِ سَلْمٍ شَيْئًا، فَحَسَنَتْ
سَرِيرَتُهُ، رِزْقَ الْهَيْبَةِ مِنْ قُلُوبِهِمْ؛ وَإِذَا
بَصَطَ يَدَهُ لَهُمْ بِأَلْمَعْرِوفِ، رِزْقَ الْمَحَبَّةِ مِنْهُمْ
؛ وَإِذَا وَفَّرَ عَلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ، وَفَّرَ أَلْعَلَّيْهِمْ
لَهُ؛ وَإِذَا أَنْ صَفَّ الضَّعِيفَ مِنَ الْقَوِيِّ، قَوَّى أَلْعَلَّ
سُلْطَانَهُ؛ وَإِذَا عَدَلَ فِيهِمْ، مَدَّفَعُ مَرِّهِ

(الحكيم والديلمي عن ابن عباس)

RE. 446/10 (*Men veliye min umûri'l-müslimîne şey'en, fehasünet serîretuhû, ruzika'l-heybete min kulûbihim; ve izâ besata yedehû lehüm bi'l-ma'rûfi, ruzika'l-mahabbete minhüm; ve izâ veffera aleyhim emvâlehüm, veffera'llâhu aleyhi mâlehû; ve izâ ensafa'd-daîfe mine'l-kaviyyi, kavva'llâhu sultânehû: ve izâ adele fîhim, müdde fî umrihî*)

(*Men veliye min umûri'l-müslimîne şey'en*)
“Her kim ki müslümanların işlerinden birinin başına tayin olunup getirilmişse...”

1. (*Fehasünet serîretühû*) Eğer niyeti, kalbi, içi temiz ise...”

Serîret, insanın gizlisi demek. *Alâniyet*; âşikâresi, görünen hâli, dış tarafı. *Serîret*; gizlisi, iç tarafı, görünmeyen kısmı, niyet kısmı, kalp kısmı. Eğer bu tayin edilen kişinin niyeti iyi olursa...

Efendimiz neden bu şartı ileri sürmüş oluyor?

Başka hadîs-i şerîflerden ve dinimizin diğer hükümlerinden biliyoruz ki, ameller niyetlere göredir. Niyet kötü oldu mu, yapılan işin iyi olması yetmez. Çocuğu kandırıp hırsızlık yapacak bir kimsenin, ona elma şekeri vermesinin kıymeti olmadığı gibi...

“Niyeti iyi olmak şartıyla müslümanların işlerinden bir işin başına bir kimse gelirse, niyeti iyiye; (*ruzika’l-heybete min kulûbihim*) müslümanların kalplerinde ona karşı bir ihtiram, saygı meydana gelir.”

Müslümanlar onu heybetli bir kimse olarak, saygı duyulan bir kimse olarak görür. Sayılmayan, itibar edilmeyen, değer verilmeyen bir kimse olmaz; bilakis hürmet edilen, vakar gösterilen bir kimse olarak, Allah onu onların kalplerine öyle gösterir.

2. (*Ve izâ beseta yedehû lehüm bi’l-ma’rûfi*)
“Eğer bu tayin edilen kişi müslümanların iyiliğine elini açarsa, uzatırsa...”

“İyiliğini yeni getirmek, hâsıl etmek için elini açıp para vererek, harcayarak veyahut işe sarılarak, hizmete sarılarak iyilik yapmaya girişirse... (*Ruzika’l-mehabbete minhüm*) Sevgi de kazanır. Allah tarafından kendisine halkın onu sevmesi ikram olunur.”

Demek ki *ruzika* dendiğine göre, o sevgi, o saygı, o vakar halkın gönlüne Allah tarafından veriliyor.

3. (*Ve izâ vefferâ aleyhim emvâlehüm*)
“Eğer onların mallarını arttırırsa, yani iktisadî durumlarını düzeltirse; çalışmalarıyla onların iktisadî bakımdan, mal bakımından, mülk

bakımından genişliklere sahip olmasına, çok mal sahibi olmasına sebep olursa... (*Vefferâ'llâhu aleyhi mâlehû*) Bu yöneticiye de Allah zenginlik verir, malını çoğaltır.”

Dünyada onun malını arttırır, ahirette sevabını arttırır, mânevî kazancı da çok olur.

4. (*Ve izâ ensafa'd-daîfe mine'l-kaviyyi*) “Zayıfı tutup da kuvvetli ama haksız olan kimsenin karşısında koruyabiliyorsa...”

“Mafyaların karşısında, çetelerin karşısında, haklı insan hakkını alamaz; vururlar, kırarlar, söylettirmezler, hakkını bile arattırmazlar. Böyle bir durum varsa; kavînin karşısında zayıfı tutup da adaleti icrâ edebiliyor ve ona hakkını verebiliyorsa... (*Kavva'llâhu sultânehû*) Allah da onun hakimiyetini, egemenliğini kuvvetlendirir.”

5. (*Ve izâ adele fîhim*) “Aralarında adaletle hükmederse, hükümdarlığını, hükümranlığını adaletle icrâ ederse; her şey teraziyle, ölçüyle, adaletle, haksızlık yapmadan yürürse, (*müdde fî umrihî*) Allah bu kişinin ömrünü de arttırır.”

Buradan anlaşılıyor ki; müslümanların başına geçen insanların önce niyetini düzeltmesi lazım, hangi işin başına geçiyorsa... Bunun kademeleri olabilir; küçük memuriyet olur, büyük memuriyet olur, valilik olur, daha yüksek mevkiler olur, devlet başkanlığı olur veyahut bir yerde müdürlük olur, âmirlik olur; hepsi bu işin içine girer. Niyeti iyi olacak. Emri altındakilere niyeti, kalbi temiz olacak, bir. O zaman onlar onu sayarlar. Onlara mümkün olduğu kadar iyilik yapacak, o zaman onlar onu severler.

Onların iktisadî bakımdan güçlenmesini sağlayacak; mallarını arttıracak tedbirler alacak. O zaman Allah da onun dünyada ahirette mallarını arttırır, maddî-mânevî çok kazançlara erer.

Zayıfı tutup da ezdirmezse; haklı olan zayıfı haksız olan kuvvetlinin karşısında müdafaa edebilip de zayıfı koruyabilirse, Allah da onun hakimiyetini sağlamlaştırır, sağlam temellere oturtur, yardımcısı olur, kuvvetlendirir. Adaletle hüküm sürdüğü zaman da ömrünü uzatır.

İdarecilik zordur; mesuliyetlidir, veballidir. İdareci olmanın İslâm'da çok büyük vebali vardır. İdareciliği bu niyetlerle, bu tarzda yaparsa bu mükâfatlara erer. Bunu yapmazsa o zaman hâli harap olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize idareci olduğumuz sahalarda Rasûlüllah Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde hareket etmeyi nasib etsin...

Siz de ailenizin reisisiniz. Bir ailen var mı? Hanımın, çoluk çocuğun var mı? Var...

Tamam, sen de bir reissin. Sen de onların işine iyi bakacaksın. Kazancı helâlden sağlayacaksın, çocukları güzel terbiye edeceksin. Evine bakacaksın, evde yokluk, kıtlık olmamasına dikkat edeceksin. Onların maddeten mânen gelişmesine çalışacaksın.

Üstelik bir de idarî vazifen varsa, bir devlet memuriyetin varsa, o memuriyete de sımsıkı sarılıp orada müslümanların hayrına canla başla çalışacaksın.

b. Merhamet Etmeyene Merhamet Edilmez

Arkasındaki diğer hadîs-i şerîf.

Buhârî'nin, Müslim'in, Tirmizî'nin, Ebû Dâvûd'un ve diğer kaynakların, Ebû Hüreyre, İbn-i Ömer, El-Akra' ibn-i Hâbis, Câbir—*rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*— gibi sahabe-i kiramdan kimselerden rivâyet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

مَنْ لَا يَرْحَمُ، لَا يَرْحَمُ

(خ.م.طب. عن جابر؛ حم.خ.م.د.ت.حب. عن أبي هريرة؛ طب. عن ابن عمر؛ أبو نعيم عن القرع

بن حابس)

² Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2235, no:5651; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.318, no:1911; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.228, no:7121; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.202, no:457; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.296, no:5892; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.XI, s.298, no:20589; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2239, no:5667; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.365, no:19264; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.333, no:2388; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, no:211; Cerîr RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.777, no:5218; Akra' ibn-i Hâbis RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.43, no:6825; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.III, s.552, no:6672; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.62, no:12124; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10163; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.403, no:13488; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.215, no:25367; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10164; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.309, no:1006; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.341; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

RE. 446/11 (*Men lâ yerhamü, lâ yürhamü*)
“Merhamet etmeyene, merhamet olunmaz. Kim merhamet etmezse, kendisi merhamete nâil olmaz, mazhar olmaz.” Kişi merhametli olacak, acıma duygusu olacak.

Kısa bir hadîs-i şerîftir ama bütün muteber hadis kitaplarında zikredilmiştir.

“Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.” Umumî bir kâide. Sen başkalarına merhamet edersen, merhamet bulursun; başkalarına merhamet etmezsen, sana da merhamet olunmaz.

Bu nasıl olacak?

c. Tevbe Etmeyeni Allah Affetmez

Aşağıda da başka hadîs-i şerîfler var, onu da arkasından yine okuyacağım; üç tane, dört tane hadîs-i şerîf bu sahada, bu mevzudadır. Onları da okuyuverelim, mevzu aynı.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمُ، وَمَنْ لَا يَغْفِرُ لَا يَغْفَرُ لَهُ، وَمَنْ لَا يَتُوبُ وَلَا يَتُوبُ عَلَيْهِ، وَمَنْ لَا يَتَّقِ لَا يَتَّقِ

(ابن خزيمة عن عمر موقوفا)

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.365, no:19264; Taberani, *Mu'cemü'l- Kebir*, c.II, s.351, no:2476; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.315, no:17478; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.409; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.80, no:291; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.152, no:44186; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.377, no:23765.

RE. 446/12 (*Men lâ yerham lâ yurham ve men lâ yağfir lâ yuğfer lehû, ve men lâ yetûbu lâ yûtâbu aleyhi, ve men lâ yettaki lâ yûkahu.*)

(*Men lâ yerham lâ yurham*) Önceki hadîs-i şerîf gibi: “Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.”

(*Men lâ yağfir lâ yuğfer lehû*) “Başkasını affetmeyen, bağışlamayanın suçu da affolunmaz. Kendisi başkasına afla muamele etmeyen affolunmaz.”

(*Men lâ yetûbu lâ yûtâbu aleyhi*) “Tevbe etmeyene Allah teveccüh etmez.” İstemedен vermez. İsteyecek: “Yâ Rabbi! Beni affet; hata ettim, günah ettim...” diyecek. o zaman affedecek. İstemiyor; o zaman vermez.

(*Ve men lâ yettaki*) “Bir kimse ‘Yâ Rabbi! Sen beni şerlerden koru, günahlardan koru. Rızana aykırı durumlara düşürme!’ diye korunmayı dilemezse, (*lâ yûkahu*) Allah o kimseyi korumaz.”

“—Ağlamayan çocuğa meme yok!” dedikleri gibi, tevbe etmeyene Allah’ın ikramı yok; başkasını affetmeyene Allah’ın mağfireti yok. Veyahut insanlar da onun suçlarını bağışlamaz; Allah öyle bağışlattırmaz. Korunmayı istemeyenin de korunması olmaz.

Demek ki insan başkalarına öyle bir muamele yapacak ki, yaptığı muamele kendisine gelince bağırmasın. Sen ona merhamet etmedin, çevire çevire dövdün; tamam, seni de bir gün çevire çevire döverler. Sen, filanca geldi işte bir hata etmiş, affetmedin; bir gün sen de affolunmazsın, veyahut Allah ahirette affetmez.

“—Yâ Rab! Ben hata ettim; affet!”

“—Sen o kulumu affetmedin ki!”

Dünyada başkalarına merhamet etmiyor... Bazı insanlar vardır; bakarsın ayağıyla karıncaları ezer, böcekleri öldürür...

“—Ya be adam, hiç zararı yok o hayvancağızın sana, gidiyor işte...”

Öldürüyor. Zararlı olan öldürülür de zararlı olmayanı da öldürüyor. Eline sapan alır çocuk, ‘küt’ vurur, niye? Nişancılık olacak... Merhametsiz. Ona da merhamet olunmaz. Başına bir hal gelir, “Allah Allah...” der, nereden geldiğini anlayamaz.

Nereden gelecek; sen ötekilere merhamet etmedin. Hayvanı olur, hayvanına merhamet etmez; maiyetinde işçisi olur, işçisine merhamet etmez... Bu tarzda... Nasıl yaparsa öyle muamele görür. Onun için müslümanın bu kâideyi bilmesi lazım. Kendisi başkasına ne tür davranıyorsa kendisi o muameleyi görecektir. Kendisi başkasına ne gibi vazifeleri ihmal ediyorsa, yapmaktan geri duruyorsa, onlar kendisine lazım olduğu zaman, o da onlardan mahrum olacak. O haller kendisine nasip olmayacak.

d. Yerdekilere Merhamet Edin!

Altındaki diğer hadîs-i şerîf yine aynı mevzuda...
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

⁴ Taberani, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.II, s.355, no:2497; Taberani, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.55, no:45; Cerir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.III, s.162, no:5965; *Keşfü’l-Hafa*, c.I, s.110, no:314; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXI, s.378, no:23766.

مَنْ لَا يَرْحَمُ مَنْ فِي الرُّضِّ، لَا يَرْحَمُهُ مَنْ فِي

السَّمَاءِ

(طب. عن جرير)

RE. 446/13 (*Men lâ yerhamü men fi'l-ardı, lâ yerhamhu men fi's-semâ'*) “Yerde olana merhamet etmeyene, semada olanlar merhamet etmez.”

İnsanlara merhamet etmeyen, hayvanlara merhamet etmeyen, merhametli bir kimse olmayana Allah-u Teâlâ Hazretleri bir kere merhamet etmez; o merhametsizliğin cezasını acı acı çeker, mânevî yardım da görmez.

Mesela, (*men fi's-semâ'*) “gökte olanlar” diye tercüme ettik.

Mâlum, bir âyet-i kerîmede buyuruluyor ki:

“—Melekler bile insana tevbe istiğfar ediyorlar.”

Melekler de bu sefer tevbe istiğfar etmez. Gökteki başka varlıkların da insanoğlu için, müslümanlar için hayırlı faaliyetleri var. Onlar da etmez. Koruması da olmaz, dua alması da olmaz, hayra ermesi de olmaz, böyle gider.

d. İnsanlara Merhamet Edin!

Bu da dördüncü hadîs-i şerîf, aynı sırada gelmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

⁵ Müslim, *Sahih*, c.XI, s.456, no:4283; Tirmizi, *Sünen*, c.VII, s.159, no:1865; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.358, no:19192; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.II, s.297, no:2238; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VIII, s.161, no:16419; Buhari, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.48,

مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ

(حم. ق. ت. عن جرير؛ حم. ت. عن أبي سعيد)

(*Men lâ yerhamü'n-nâse, lâ yerhamuhu'llàhu*)
“İnsanlara merhamet etmeyene, Allah merhamet eylemez.”

Bu dördü hepsi aynı mevzuda, biraz ibareleri farklı.

Bu merhamet denilen şey, insanın içinde bir duygudur. Peygamber Efendimiz torununu almış kucağına seviyor, öpüyor, bir de ağlamış. Tabii gözyaşı dökmesi kim bilir neden... İleride başına geleceğini mi gördü? Allah-u Teâlâ Hazretleri tabii ona bildirdi ileriye doğru olacak şeyleri de...

Bedevinin birisi demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah, biz çocukları hiç kucağımıza almayız, sevmeyiz. Biz böyle şey yapmayız, ne oluyor?”

no:97; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.279; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.475, no:11046; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.211, no:465; Hamidi, *Müsned*, c.II, s.351, no:802; *Tayalisi*, c.I, s.92, no:661; İbn-i Asakir, *Mu'cem*, c.II, s.130, no:1332; Ebu Nuaym, *Ahbar-ı İsfahan*, c.V, s.454, no:40125; Beyhaki, *Adab*, c.I, s.32, no:27; Hünnad, *Zühd*, c.II, s.615, no:1322; Temmamü'r- Razi, *Fevaid*, c.II, s.451, no:951; Hakim-i Tirmizi, *Nevadirü'l-Usül*, c.IV, s.131; Buhari, *Tarihi- Kebir*, c.V, s.63, no:153; Cürcani, *Tarih-i Cürcan*, c.I, s.497, no:1013; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.V, s.445; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.VII, s.363; Cerir ibn-i Abdullah RA'dan.

Tirmizi, *Sünen*, c.VIII, s.389, no:2303; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.40, no:11380; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VIII, s.340, no:13670; Ebu Said el-Hudri RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.163, no:5972; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.375, no:23761.

“—Bu merhamet, sevgi, Allah’ın insanın kalbine koyduğu bir duygudur. Sen merhamet etmezsen, sana da merhamet olunmaz. Sen sevgi göstermezsen, sen de sevgi bulmazsın.” demiş.

Merhamet, Allah’ın verdiği bir duygudur.

Allah bizleri gaddar etmesin, merhametsiz etmesin ki merhamete, mağfirete, rahmete, tevbeyle, vikâyeye nâil olalım, yerden gökten müeyyed olalım, te’yid ve takviye edilmiş, korunmuş olalım.

e. Müslümanların Derdiyle Dertlenmek

Huzeyfe el-Yemân RA’dan Taberânî tarafından rivayet edilmiş bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

مَنْ لَا يَهْتَمُّ بِأَمْرِ الْمَسْلُومِ، فَلَيْسَ مِنْهُ؛ وَمَنْ لَمْ
يُصْبِحْ وَيُؤْمِسْ نَاصِحًا لِلِّ، وَلَيْسَ مِنْهُ، وَلِكِ
تَابِهِ، وَلَا مَمَامِهِ، وَلِعَامَّةِ الْمَسْلُومِينَ، فَلَيْسَ مِنْهُ

(طس. عن حذيفة)

RE. 447/1 (*Men lâ yehtemmü bi-emri’l-müslimîne, feleyse minhüm; ve men lem yusbih ve yümsî nâsihan li’llâhi, ve li-rasûlihî, ve li-kitâbihî, ve li-imâmihî, ve li-âmmeti’l-müslimîne, feleyse minhüm.*) *Sadaka rasûlü’llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

⁶ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.270, no:7473; Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.II, s.131, no:907, Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VIII, s.68, no:1439; Huzeyfe ibn-i Yeman RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.I, s.264, no:294; *Kenzü’l-Ummâl*, c.IX, s.70, no:24836; Şevkânî, *el-Fevâidü’l-Mecmua*, c.I, s.83, no:60; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1614, no:2617.

Huzeyfetü'bnü'l-Yemân RA'dan rivayet edilmiş olan bu hadis-i şerifte iki cümle var. Birinci cümle:

(Men lâ yehtemmü bi-emri'l-müslimîne feleyse minhüm) “Herhangi bir kimse ki müslümanların işiyle dertlenmiyor, ilgilenmiyor, ona önem vermiyor; o müslümanlardan değildir.”

Umûr demiyor, müslümanların işleri demiyor, umumî olarak müslümanların işi diyor. Müslümanları bir bütün olarak görüp her halinde ona karşı, müslümanlara karşı hizmet etmeyi bir vazife bilip öyle çalışacak.

Müslümanlara aldırmayan, işine kulak asmayan, müslümanlara içinde bir hizmet arzusu taşımayan ve onlara koşuşmayan, onun derdiyle dertlenmeyen bir kimse müslüman değildir, onlardan değildir.

“—Adı müslüman, *Lâ ilâhe illa'llah* dedi. Hani *Lâ ilâhe illa'llah*

diyen şöyle olacak, böyle olacak deniliyordu?”

Evet ama işte böyle kaideleri var. O umumî esasın altında böyle kaideler var. İnsan müslümanların işiyle ilgilenmedi mi onlardan bile sayılmıyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

أَلْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ كَالْجَسَدِ الْوَاحِدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عَضْوٌ تَدَا عَلَى الْإِثْمِ وَسَائِرِ أَعْضَائِهِ

(Elmü'minûne ke'l-cesedi'l-vâhid) “Bütün müslümanlar bir vücut gibidir. *(Ize'stekâ minhü udvün tedâà ileyhi sâiru a'dâihî)* Ondan bir uzuv

⁷ Gazâlî, *Ihyâu Ulûmî'd-Dîn*, c.VI, s.323.

veya onun bir uzvu hastalanınca, öbür uzuvlar da bundan etkilenir.”

Başka bir rivayet şöyle:⁸

وَتَرَاحَ مِهِمْ، وَتَعَاظَفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا

مَيَّ (م. عَنْ مَثَلِ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ،

ضَوْؤُ، تَدَاعَى سَائِرَ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْح

اشْتَاكِي مِنْهُ ع

)□□□□ □□ □□□□□□□□

(Meselü'l-mü'minîne fî tevâddihim ve terâhumihim, ve teâtufihim meselü'l-cesed)
“Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. (İze'stekâ minhü udvün tedââ sâirü'l-cesedi bi's-seheri ve'l-hummâ) Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.”

⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.XVIII, s.426, no:5552; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.468, no:4685; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.270, no:18398; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.102, no:7609; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.353, no:6223; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.102, no:605; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.283, no:1366; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.139, no:827; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:737; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.387, no:21029.

Nasıl ayağa diken battığı zaman, vücut geceleyin uykusuz kalır, ayağı zonklar, ateşi her tarafa yayılır; müslümanlar öyle olacak. Yekvücut olacak.

Maalesef, bu fikir bu kadar meşhurdur, herkesin bildiği bir şeydir, herkesin ezberinde olan bir şeydir; fakat müslümanlar bugün bu havada değildir, bu terbiyede değildir, bu çalışmada değildir; parça parçadır, bölük bölüktür, fırka fırkadır, grup gruptur; boyuna birbirleriyle uğraşmaktadır. Kâfirler birlik beraberlik olurlar, insanı yanına yanaştırmazlar. Değil senin onlardan bir şey alman, hakkını bile vermezler, kale gibi dururlar. Müslümanlar da parça parçadır.

Müslümanları zarara uğratmak için kâfirin gelmesine lüzum yok. Müslümanların birbirlerine dertleri yeter, verdikleri zarar yeter. Müslümanlar o kadar merhametsiz, ilgisiz, perişan durumda... Akıl alacak bir şey değil!

Herhalde bir asırlık bir zamandan beri, daha net olarak İslâmî terbiye gevşediğinden oluyor bu. İslâm'ın özünü bilmediklerinden oluyor. Hadisleri okumadıklarından oluyor, ayetleri okumadıklarından oluyor, bir.

Muhterem kardeşlerim!

Bir de lafı duyuyorlar da harekete geçmiyorlar. Bildiği ile amel etmiyor, bildiğini tatbik etmiyor; kötü olan şey bu!

Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında içkinin haram olduğuna dair âyet gelir gelmez sokaklardan şarıl şarıl sel gibi içkiler akmış. Eskiden evinde küp bulunan, şarap muhafaza

eden, onu içen insanlar hepsi küpleri devirmiş. Tereddüt etmeden anında tatbik etmiş.

şimdi müslümanların en büyük kusurlarından birisi, bildiğini tatbik etmemek. Sanki koyun kaval dinler gibi dinleme hâli var, dinlediğini de anlamaz hâli var, anlasa bile tatbik etmez hâli var. Halbuki duyduğu bir şeyi aynen tatbik edecek.

Ben biraz orayı geziyorum, burayı geziyorum, kardeşlerimin durumunu görüyorum; çok yaygın bir cahillik var, çok yaygın...

Caminin hocası... Misafir oluyoruz, evine gidiyoruz, bakıyoruz, Allah Allah!..

“–Nasılsın, iyi misin, hoş musun? Çoluk ocuğun nasıl, ne iş yapıyorlar?”

Bakıyorsun ki hocada iş yok, İslmi bakımdan... Ne kızına karşı İslâm’ın emrini tam tatbik etmiş, ne oğluna karşı tam tatbik etmiş, ne evinde onu tam sağlayabilmiş. Bilmiyor.

Duyuyoruz. Bizim hanım tarafından duyuyoruz:

“–Karısı şöyle dedi, kızı böyle dedi, müslümanlarla alay etti, şöyle yaptı...”

E hocanın kızı... Edecekse ilk önce babasıyla alay etsin.

Çok yaygın bir cahillik var ve çok basit şeyleri bilmiyorlar.

Biliyor sandığımız insanlar dahi bilmiyorlar.

Bu işin çıkar yolu nedir? Duyduğunu yazsın, yazdığını tatbik etsin! Bir de bildiğini başkasına öğretmeye çalışsın!

Çünkü öğrenmenin bir usûlü nedir? Bildiğini başkasına öğretmeye çalışmaktır. İnsan öğretirken öğrenir. Sen de evinde bir saat aç, burada duyduklarını orada söyle. Burada yaz, evde söyle. O zaman daha iyi hatırında kalır. İş yerinde söyle:

“—Ben pazar günü hadis dersinde on tane hadis yazdım, pazartesi günü bunu iş yerinde o arkadaşlarıma öğreteceğim.”

O zaman insan iyi öğrenir, öğretirken öğrenir.

Bir, iyi anlamıyoruz. İki, anladığımızı tatbik etmiyoruz. Allah bu büyük afetten, büyük kusurdan bizi korusun...

Yoksa şu insanlar bildiklerini tatbik etse, ortalık gül gülistan olur. Bütün müslüman zenginler zekâtlarını verse, müslümanların paraya ihtiyacı kalmaz, parayı nereye koyacaklarını bilemezler. Bütün müslümanlar düşmanlarının üstüne bir bardak su dökse, düşmanları sel alır götürür. Ama çalışmıyorlar.

İslâm için gayret etmiyor. Müslümanların işiyle ilgilenmiyor, aldırıyor. Neyle ilgileniyor? Kendi işiyle, parasıyla, tatiliyle, zevkiyle, safasıyla ilgileniyor.

Biz kalktık uzakça bir yerden geldik, bir yere gitmiştik. Sahil boyunca Tekirdağ'dan bilmem nerelere kadar koca koca apartmanlar yapmışlar. Yalova'dan, Çınarcık'tan Gemlik'e kadar koca koca apartmanlar yapmışlar. Öyle biliyorlar ki dünyanın safalı yerlerini... Öyle biliyorlar ki keyif çıkartılacak, keyif çatılacak yerleri... Oh, denize karşı balkonlar yapılmış, orada çaylar höpürdetirler, içkiler içerler,

çalgılar, sazlar, sözler, eğlenceler... Keyiflerini çok iyi biliyorlar.

Kendi işini iyi biliyor ama müslümanların işiyle ilgilenmiyor. Kendi işinde ilerlemek için gayret sarf ediyor, maaşını arttırmak için gayret sarf ediyor, teşebbüslerde bulunuyor. Daha iyi bir işe geçmek için oraya buraya başvuruyor ama müslümanların veyahut kendisinin âhiret işiyle bile ilgilenmiyor:

“—Âhirette beni Allah-u Teâlâ Hazretleri hesaba çekecek.” demiyor, “Bu dünya hayatından sonra bir âhiret hayatı var, biraz da oraya hazırlanayım.” demiyor.

Bu dünya hayatında rahatı düşünüyor da âhiretteki rahatı düşünmüyor. Demek ki inanmamış. (*Feleyse minhüm*) Demek ki tam müslüman değil. Doğru. Sadaka Rasûlullah, Efendimiz çok doğru söylemiş. İyi müslüman olsa öyle yapmaz.

Bir silkinmemiz lazım! Bu kusur hepimizde de olabilir, ben de de olabilir. Hepimizin silkinmemiz gerekiyor.

Biz kendimizi doğru yolda gidiyor sansak...

“—Tamam, benim yolum doğru; gidiyorum, gidiyorum, gidiyorum...”

Ömür bitip hesaba çekildiğim zaman, “Hay Allah!” hesapta hiç tahmin etmediğim şeylerle karşılaşsam, Allah sorgu sual açar da “Sen niye benim şu buyruğumu tutmadın, bu buyruğumu tutmadın?” derse ne yapacağım?

“--Bilmiyordum.” diyeceğiz, çünkü bilmiyoruz.

Fakat hadîs-i şeriflerde bildiriliyor ki, bilmeyene iki misli ceza var. Bir, o iyi işi yapmadığından; iki, bilmediğinden... Cahil kurtulacak değil.

Dünyada da öyle değil mi? Kanunları bilmemek mazeret midir?

Hayır.

“--Efendim, ben bunun suç olduğunu bilmiyordum.”

Sen cezayı çek de öğrenirsin. O ceza zaten terbiye; ona müeyyide derler. O işi öyle yaptırmak için o cezayı koyuyor ki herkes öğrensin.

Nasıl öğrenir? Para elinden bir defa çıktı mı? Arabayla geliyoruz, polis durdurdu.

“--Süratli gitmiyorduk, bir kabahatimiz yok herhalde...” dedik.

“--Kemer bağlamamışsınız.” dedi. Hakikaten bağlamamıştık.

“--Ver bakalım 1500 lira.” Makbuzu yazdılar, 1500 lira ceza.

Ondan sonra, hemen kemeri bağlıyoruz. Yoksa herkes kemer bağlar mı? O parayı, cezayı yiyince, o zaman öğreniyor.

Biz de ahirette, Allah etmesin, Allah göstermesin:

“--Ey kulum şunu niye böyle yapmadın?”

“--Bilmiyordum yâ Rabbi...”

“--Bunu niye böyle yapmadın?”

“—Bilmiyorum...”

İki misli ceza gelecek, katmerli ceza gelecek.

Onun için ilk işimiz öğrenmek. İkinci işimiz öğrendiğimizi tatbik etmek.

Ama şimdi ben burada on tane hadis okuyacağım, yazılmayınca bu on tanesi hatırdan kalmaz; bir tanesi kalmaz, hepsi de birbirine karışır. Birisinin başı ötekisinin sonuna eklenir, hadisi doğru hatırlayamayız. Onun için yazacağız. Birer defterimiz olsa...

Bizim arkadaşlarımızdan birisi, eski hocaefendilerden bu hadis kitabını dinlerken hep not almış da, bunun tercümesi diye sonra onu bastırdı.

Onun için demişler ki:

العلم صيدٌ، والكتابة قيدٌ.

(*El-ilmü saydün, ve'l-kitâbetü kaydün*) “İlim bir av gibidir.

Yazmak da avladığı avı kafese koymak, bağlamak gibidir.”

Yakaladığın ceylanı bağlamazsan yine kaçar. Balığı bir yere koymazsan, nereye koyacaksan, sepete koymazsan yine atlar, suya kaçar suya...

Yazacaksın! Hatırdan kalmasına ihtimam edeceksin. İyi öğrenmeye gayret edeceksin. İyi öğrenmek için de başkasına öğreteceksin.

Böyle olmayınca o zaman İslâmî seviye düşüyor. Herkes, “Bu ne biçim müslüman?” diyor.

Bazen biz de diyoruz. Kendimize de şaşırıyoruz, başkasına da şaşırıyoruz; “Bu ne biçim müslüman?” diyoruz, “Yakışır mı bu müslümanlığa?” diyoruz, ayıplıyoruz. Çok yaygın bir cahillik var.

Yine İstanbul, Türkiye’nin en münevver yeridir. Fatih, İstanbul’un en üstün İslâmî semtlerinden biridir. Bizim kardeşlerimiz yine hadis bilirler, ayet bilirler. Bir de Anadolu’ya gitsek ne olacak? Anadolu’nun köyüne, dağına, yaylasına, uzak kasabasına... İlim irfan, din iman öğretilen yerleri olmayan kısımlarda ne olacak?

Adam başka yabancı ideolojileri öğrenecek, onların militanı olacak. Var mı başka çaresi?

Onlar da böyle insanı kandıracak gibi şeyler söyleyecekler. “Kardeşim” diyecek, “senin bu kadar aldığın para şöyle mi?” diyecek, “Ne lüzum varmış, niçin gerekir?” diyecek.

Öyle sözler duydum ki, öyle sözler okudum ki burada söyleyemem. İslâm’da utanmak yoktur, hoca her şeyi söyler, mesela en mahrem şeylere ait bir hadis gelse onu da okuyacağız ama o sözleri söyleyemem. Öyle sözler söyleyen insanlar var.

Ne lüzum varmış... Hiçbir kayıt tanımıyor. Hiçbir edep, ahlâk kaidesi tanımıyor. “O da olabilir, bu da olabilir.” gibi. Bilmediği için, cezasını bilmediği için, sonunu bilmediği için...

Bak, Allah’ın yasak ettiği işin, fenalığını biz başından beri biliyoruz, Kur’an bildiriyor. Avrupalı neden sonra öğrendi. AIDS hastalığı çıktıktan sonra... Şimdi artık filmlerde artık bilmem ne sahneleri bile yokmuş.

Neden? Şamarı yedi, ondan sonra hizaya geldi.

İşte İslâm bunu çok önceden, daha mikrop yokken, mikrop bilinmezken, ilim ilerlememişken, önceden söylemiş. El-hamdü lillâh, imanımız kuvvetleniyor.

“—Haa... Demek ki bak her şeyi bilen Mevlâmız, hiçbir şeyin bilinmediği zamanlarda, Peygamber Efendimiz’e elçilik nasib etmiş de, bizim dinimizi ne güzel öğretmiş de, o da bize bunları hadislerde nakletmiş.” diyoruz.

Dinimize sımsıkı sarılacağız. Dinimizi öğreneceğiz. Öğrendiğimizi tatbik edeceğiz kardeşlerim. Müslümanlar için yüreğimiz yanacak. “Ah!” diyeceğiz, üzüleceğiz ve onlar için bir şey yapmaya gayret sarf edeceğiz. “Yeter bu!” diyeceğiz.

“—Küçüklükten büyüyene kadar hep kendimiz için çalıştık, haftanın başından sonuna kadar hep kendimiz için çalıştık, ömrün başından sonuna kadar hep kendimiz için çalıştık; ya biraz insafa gelelim de biraz da ahiret tarafına çalışalım!” diyeceğiz.

Kendimize çekidüzen vereceğiz. Çünkü Allah’ın bize ihtiyacı yok; bizim Rabbimiz’in rahmetine, mağfiretine çok ihtiyacımız var.

Allah bizi, hepimizi cehenneme atsa, atar. Ayet-i kerîmede buyuruluyor ki:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلْ امْتَلَأْتِ، وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

(ق: ۳۰)

(*Yevme nekülü li-cehenneme heli'mtele'ti, ve tekülü hel min mezîd*) “O günde Allah-u Teâlâ Hazretleri soracak:

(*Heli'mtele'ti*) Ey benim cehennemim, ey benim kahrımın yurdu olan, yeri olan, mahalli olan cehennemim! Doldun mu?

(*Ve tekûlu hel min mezîd*) Cehennem diyecek ki: Yâ Rabbi, daha var mı? Gönder!” (Kaf, 50/30)

Cehennemde doldu da yer kalmadı gibi bir durum yok. Bütün cihan halkı cehenneme girse, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin azametinden, saltanatından bir şey eksilmez. Biz muhtacız. Allah- u Teâlâ kâinattan, insanlardan, âlemlerden, ibadetlerden, her şeyden müstağnîdir, ihtiyacı yoktur. Allah'ın azametine bir şey eklenmiyor. Biz muhtacız!

Biz de çırpınmıyoruz. Bak ne dedi hadîs-i şerifte:

“—Tevbe etmeyene, Allah teveccüh etmez. Mağfiret istemeyene, Allah mağfiret eylemez. Başkasını affetmeyene, Allah af ile muamele etmez. ‘Yâ Rabbi, beni koru!’ demeyene Allah korunmak nasib etmez.”

Biraz çalışacaksın. Adam istemiyor bile; o kadar tembel ki!.. Hiç olmazsa iste ya... Hiçbir şey yapmıyorsun, bari iste! İstemeyi bile yapmıyor! O zaman Allah onu da yapmaz. Yapmayacağını biz bilemeyiz de Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfinde işte okuyoruz.

Onun için silkinelim, muhterem kardeşlerim!

Geçen akşam bir kardeşimizin evine gittim. Bir bebek doğmuş, adını koyduk, tebrik ettik. Ama orada dört tane ölüm hadisesi duydum.

“—Filanca dostumuz ölmüş.”

“—Aa... Allah rahmet eylesin.”

“—Filanca esnaftan filanca çok sevdiğimiz amcamız ölmüş.”

“—Yaa... Allah rahmet eylesin.”

“—Falanca hacı hanım da vefat etmiş, çok saliha bir hatundu.”

“—Yaa... Mekânı cennet olsun, Allah rahmet eylesin.” Yüreğimiz yandı. Bir tane çocuk doğdu ama kaç tane vefat duyduk. Sıra bize de gelecek.

Ankara’da bir camiye gittim, bir mahalleye gittim. Sabahleyin bir sâlâ sesi. Mahalle bizim, üç yüz hanelik mahalle bizim. Oradan bir sâlâ sesi duyulunca bizden birisi gitti muhakkak. “Kim?” dedim, yaşlılardan korktum. Çocuk 17 yaşındaymış. *Innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn*, gitti.

Bu yaş sırasına da bakmıyor, bir gün bize de gelecek. İki kere iki dört eder gibi aşikâr bir şey. Toparlanmazsak, hazırlanmazsak olmaz. Ben şimdiden hazırlanırsam, dikkat edersem, ne zaman gelirse gelsin. İnsanın ölüme hazırlıklı olması lâzım, hesabı kolay verecek gibi olması lâzım!

Hiç aldırılmıyoruz. Sanki ölüm bizim semtimize uğramaz gibi geliyor. Uğrayacak bir gün, ne zaman olacağı da belli değil... Ne zaman olacağı

belli olmadığı için, rahatlıyoruz. Halbuki ne zaman olacağı belli olmayınca korkmamız lâzım. “Eyvah, ya şimdi geliverirse...” diye korkmamız lâzım. Rahatlıyoruz, herhalde 90 yaşından sonra gelecek diye düşünüyoruz. 17 yaşındakine de geliyor.

Tabii hiç hazırlık yok, ibadet yok, taat yok... İnsan öyle yakalanıverir; günah üzere ölür, borç üzere ölür, ibadetleri yapmamış bir şekilde ölür. Onun için aklımızı başımıza devşirelim.

Bunlar, bu hadîs-i şerîfler bize Rasûlullah tarafından söylendi. Peygamber SAS Efendimiz sağ olsaydı, şimdi bunları söylecekti. Onun nasihatleridir, onu naklediyoruz. Ondan şeref duyuyoruz.

Peygamber Efendimiz’in tavsiyeleridir:

Müslümanların işleriyle ilgilenin! Müslümanların işini ciddiye alın! Müslümanlara faydalı olmaya gayret edin; paranızla, canınızla, malınızla, dilinizle, elinizle hizmet edin! Herkes ortaya bir hizmet koysun!

Şu cami tamir edildi, pırıl pırıl oldu. Duvarları tahta yapıldı, yan tarafı kapatıldı. Tavuk kümesiyken ibadet edilen bir cami oldu. Nasıl yaptık?

Ben size söyledim, Allah razı olsun, siz para verdiniz, yapıldı. Öne geçtiler, çalıştılar çabaladılar, tertemiz bir cami oldu, el- hamdü lillâh.

Nasıl oldu? Herkes bir şey ortaya koyunca oldu.

Bu memleket de böyle kurtulur. Bu ümmet de böyle kurtulur. Bu dünya da böyle kurtulur. Ahiret de böyle kurtulur. Elbirliği ile mutlaka çalışmamız lâzım! İnsanın heyecanını kaybetmemesi lâzım!

f. Mü'minin Ferasetinden Sakının!

Bir camiye gittim. Bizim kurduğumuz bir mahalde, mahallenin camisine gittim. Sabah namazında baktım iki saf, bir buçuk saf; yatsı namazında baktım üç saf... Ya bu cami dolardı, yer bulunmazdı, beş yüz kişilik, bin kişilik bir cami. Koskocamandı, alt katı vardı, üst katı vardı.

Söyledim, dedim:

“—Sizin içiniz geçmiş. Siz heyecanınızı kaybetmişsiniz. Siz zarar etmişsiniz. Hayatiyetiniz sönmüş sizin, piliniz bitmiş.”

Öyle olmayacak. Müslüman canlı olacak! Pırıl pırıl, gözleri böyle ışıl ışıl olacak... Müslüman Allah'ın nuruyla bakar.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

⁹ Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.399, no:3052; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.95, no:1856; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.67, no:1537; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.351, no:1154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Beyhakî, *ez-Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.374, no:370; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.86; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Ebû Ümâme RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

إِتَّقِ وَافِرَاسَةَ الْمِ وَ مِنْ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ رِبِنَ وَرِ الْ لِ

(،خ. فى تاريخه، ت. غريب، وابن السنى فى الطب، حل. عن أبى سعيد؛ طب. خط. والحكيم

وسمويه عن أبى أمامة؛ ابن جرير عن ابن عمر)

RE. 14/12 (*Ittekù firâsete'l-mü'mini*) “Mü'minin ferasetinden, anlayışından, sezgisinden korkun! (*Feinnehû yenzuru bi-nûri'llâhi*) Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar; gerçekleri çok güzel görür, iyiyi kötüyü anlar.”

Bir gayrimüslim, müslüman kıyafetine bürünmüş, gelmiş eski büyük şeyhlerimizden, evliyâullahtan bir zata;

“—Bu hadis ne demek?” diye soruyor.

“—Müslümanın feraseti ne demek? Müslümanın anlayışı, sezgisi mi olurmuş? Allah'ın nuruyla bakmak ne demek?”

Soruyor ama tebdîl-i kıyâfet etmiş, müslüman kıyafeti giymiş, bunu soruyor.

Tebessüm etmiş o evliyâ olan zât, demiş ki:

“—Kelime-i şهادet getir de müslüman ol. Müslüman olmanın zamanı geldi.”

Diyor ki kitapta:

“—Şeyh efendi iki kerâmet gösterdi. Bir; onun gayrimüslim olduğunu, kıyafetinin tebdil olmuş olmasına rağmen bildi. İkincisi; kâfir olduğunu bilmek bir şey değil, müslüman olma zamanının geldiğini bildi.”

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.88, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.334, no:531.

Bak, Allah sevdiği kuluna neler bildiriyor.

O da kelime-i şehâdet getirmiş. Müslümanın ferasetinin ne olduğunu gördü. Haliyle anlattı. “Müslümanın feraseti şudur da budur da...” demiyor; “Sen kâfirsın, bak ben senin kâfir olduğunu Allah’ın nuruyla baktım, gördüm, imana gel.” diyor, “Zamanın geldi, artık bırak kâfirliği...” diyor.

Mekke’yi fethetmek üzere harekete geçen İslâm ordusu Mekke yakınında Cuhfe’de karargâh kurunca, Ebû Süfyân çocukluk arkadaşı Hz. Abbasın ısrarlarıyla Hz. Peygamber’in huzuruna çıktı.

Ebû Süfyan kim? Medine-i Münevvere’ye ordu çeken, müslümanlarla uğraşan, Peygamber Efendimiz’e en büyük husumeti gösteren kimse. Şimdi Peygamber Efendimiz’in karşısında... Ne olabilir, düşünün...

“—Götürün keratayı, basın kılıcı boynuna, kesin atın bir tarafa, köpekler yesin etini!” der belki.

O kadar kötülük yapmış bir insana Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Ya Ebâ Süfyan, daha müslüman olma zamanın gelmedi mi?” Adam mahvoluyor. İçindeki küfür mahvoluyor. Diyor ki;

“—Yâ Rasûlallah, sen ne iyi insansın! Müslüman oldum!” O kadar kötülüğe, o kadar iyilikle mukabele...

Mekke fetholundu, Peygamber Efendimiz muzaffer olarak, fatih olarak Mekke’ye girdi.

Fetih günü, Mekke'de Ebû Süfyân'ın evine sığınanlara eman verileceğini bildirerek onu taltif etti.

Müslüman Allah'ın nuruyla bakar, söyleyişi Allah'ın nuruyla söyler. Müslümanın bir heyecanı olacak, kalbinde ışıltılı bir nur menbaı olacak, bir hareket, enerji menbaı olacak.

Ölmüş adam! Caminin kenarı çöp, sokağı çöp, çamur, mezbele; evi pis, pasaklı... Yahu otuz liraya, elli liraya kireç alıp dasıvayamadın mı şu duvarı? Bir kutu plastik boya alıp da şu merdiveni sıvayamadın mı? Pis, nasıl için rahat ediyor?

Yolda bir camiye girdik. Kapıyı yokladık, baktık, kapalı gibi geldi. Yandaki daireyi çaldık, kimseyi bulamadık. Ben yine bir daha yokladım. Arkadaş yoklamıştı, ben de yokladım. Meğerse kapı açılmış. Açtık, girdik. Namaz kılacağız. Sıralar var, kara tahta var, orada namaz kılıyoruz. Ben namaza durdum, arkadaşın da sünneti kılmasını bekliyorum. Sağa baktım, örümcek ağı; sola baktım, toz; öbür tarafa baktım, bilmem ne...

Burası caminin Kur'an öğretilen yeri! Tahtaya yazdım:¹⁰

¹⁰ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.3, no:328; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22953; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.284, no:3424; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.38, no:2805; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.42, no:185; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.174, no:653; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.189, no:600; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.6, no:37; Deylemî, *Müsnedül-Firdevs*, c.II, s.462, no:3976; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.314, no:6794; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.276, no:25998; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.156, no:14009.

الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ

(م.هـ.ب. عن أبي مالك الأشعري)

(*Et-tuhûru şatru'l-imân*) “Temizlik imanın yarısıdır.” Altına da dedim ki:

“—Örümcek ağlarını temizleyin, tozları alın; şurayı pırıl pırıl yapın. Bir daha görmeyeyim!”

O belki müftü geldi sanacak, kaymakam geldi sanacak. Tahtaya yazdık, güle güle çıktık.

Ama ayıpladım. Küçücük oda, üçe üç, dokuz metrekaare bir oda.

Oraya kaç tane çocuk geliyordu.

“—Hadi çocuklar bugün burayı temizleyelim!” diyecek, beraber temizleyecekler.

Örümcek ağları var. Belki ben uzansaydım alırdım ama almadım, öyle yazdım.

Müslüman temiz olacak. Temiz olacağını Peygamber Efendimiz söylemiş. Bizim heyecanımız geçmiş. Olmaz böyle şey! Pırıl pırıl olacağız. Ne çamur olacak...

Biz mahallemizde çamuru engelleyemez miyiz? Engelleriz.

Evimiz bir fakirhane olsun, duvarı bir kireç badana yapamaz mıyız? Köyümüzde yapmıyor muyduk? Yaparız.

Eskilerin bir şeyi hoşuma gider, hep vaazda söylerim:

Eskiden çocuklarına renkli koyu elbise giyenleri ayıplararmış.

Neden?

“—Kiri boyu belli olmayacak elbise giydiriyor. Ne kadar ayıp, oo...”

Çocuğa kiri belli olmayacak koyu elbise giydiriyor.

Onun için korkmadan bembeyaz giydirirlermiş. Kirlendi mi temizleyecek. Müslüman tertemiz.

Eskilerden duyuyorum:

Namaz kıldığı şalvarı ayrı, hemen namaz kılacağı zaman o ayrı şalvarı giyermiş. Çamaşırını kaç defa yıkarlarmış. Evin içi kaç defa badana olur, senede bir, sohbaharda bir, ilkbaharda... Ocağın içinde her gün aş pişer, sacayağının üstünde odunlar yanar. Hemen kireci getirirler, bembeyaz yapıverirler.

Tahtaları kazırlar... Ben bilirim, kazırlar ki iz kalmasın. Yağ damladı mı kazımadan çıkmaz. O zaman vernik yok, cila yok...

Ama insanın içinde temizlik duygusu oldu mu... Müslümanın evine girersin; yastıkların örtüleri bembeyaz, sana örttükleri yorgan bembeyaz, her şeyi tertemiz.

Temizlik... Allah'ın temizlik emri var, dinimizin temizlik emri var; biz temiz değiliz. Neden?

Böyle müslümanlık olmaz. Heyecanı geçmiş, pili bitmiş. Pili bittiği zaman saat bile doğru göstermiyor. Elektronik saat, hesap makinesi; tuşlarına basıyorsun, hesap yanlış çıktı. Ya makine de yanlış yapar mı? Yapar, pili zayıflayınca yapıyor, pili zayıfladığı zaman yanlış yapıyor;

toplamayı, çıkartmayı, çarpmayı, bölmeyi şaşırıyor. Müslüman da öyle; pili zayıflayınca namazı da şaşırıyor, kocalığı da şaşırıyor, karılığını da şaşırıyor, hocalığını da şaşırıyor, talebeliğini de şaşırıyor, ibadeti de şaşırıyor, dünyayı da şaşırıyor, ahireti de...

Allah bize yeniden bir şevk ve heyecan versin. Şevk ve heyecan içinde olsak neler neler yaparız; her taraf gül gülistan olur.

g. Allah'a ve Rasûlüne Karşı Samîmiyet

Hadis-i şerifin devamı:

Burada bu hadîs-i şerîfi yazsa insan, işyerine veya evine assa yeter.

“Müslümanların işiyle ilgilenmeyen onlardan değildir.” dedikten sonra cümle devam ediyor:

وَمَنْ لَمْ يَصْبِحْ وَ يَمْسِ نَاصِحًا لِلَّهِ، وَلِرَسُولِهِ،
وَلِكِتَابِهِ، وَلِإِمَامِهِ، وَلِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ، فَلَيْسَ مِنْ
نُهْمٍ

(*Ve men lem yusbih ve yumsî nâsihan li'llâhi*)
“Sabah akşam Allah'a karşı samimi olmayan,
(*ve li-rasûlihî*) Rasûlü'ne karşı samimi olmayan,
(*ve li-kitâbihî*) kitabına karşı samimi olmayan;
(*ve li-imâmihî*) müslümanların başkanına,
imamına, önderine karşı samimi olmayan; (*ve li-âmmeti'l-müslimîne*) ve âmmesine, topuna karşı samimi olmadan sabahlayan, akşamlayan kimse, (*feleyse minhüm*) onlardan değildir, müslüman değildir.”

Efendimiz kestirip atıyor:

“Müslümanların işiyle ilgilenmeyen onlardan değildir. Her kim ki sabah akşam Allah’a karşı, Rasûlüllah’a karşı, Kur’an’a karşı, müslümanların başkanına karşı ve müslümanların diğer geride kalan topuna karşı iyi niyet beslemiyorsa, iyi niyetli, samimi değilse, müslüman değildir.

Biraz izah edelim:

(*Men lem yusbih ve yumsî nâsihan li’llâhi*) “Kim sabah akşam Allah’a karşı açık kalpli, temiz niyetli, iyi niyetli, arzulu, samimi değilse...” Allah’a karşı samimiyet, nasıl olacak?

İman etmişsen, sözünü tutacaksın. Bağlılığın sağlam olacak: “Rabbim benim, bir tane, emri başımın üstüne, öl dediği yerde ölürüm, kal dediği yerde kalırım.” diyeceksin, bitecek.

“—Cümle cihan halkı ordu toplamış seni kesmeye geliyorlar.” deseler;

“—Bana bir şey yapamazlar; benim Allahım var!” diyeceksin.

Bir şey yapamaz. Yapamaz hakikaten. İbrahim AS’a yapabildiler mi? Sımsıkı, sapasağlam bağlandığı için yapamadılar, yapamazlar.

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

(الطلاق: ٣)

(*Ve men yetevakkal ale’llâhi fehüve hasbühû*) “Kim Allah’a dayanırsa, tam tevekkül ederse, Allah ona yeter, verir, korur, nasib eder.” (Talak, 65/3)

Başka yardımcıya ihtiyaç mı kalır?

Yerin dibine geçirir, denizin içine batırır, yıldırımlar yağdırır, kalbini çevirtir.

Hız. Ömer niye gidiyordu o gece? Telaşlı telaşlı, başını önüne eğmiş Mekke sokaklarında hızlı hızlı nereye gidiyordu Hz. Ömer?”

O zaman müslüman olmamıştı, Hz. Peygamber’i öldürmeye gidiyordu.

Nasıl döndürdü Allah, kalbini nasıl çevirdi? Öldürmeye gittiği Rasûlüllah’ın yanına nasıl boynu bükük, gözü yaşlı mü’min olarak gitti? Neden?

Rasûlüllah günlerdir dua ediyordu:

“—Yâ Rabbi! Şu iki Ömer’den bir tanesini İslâm’a hâdim eyle.” diye.

O dua bereketine Allah şıp diye döndürdü.

Allah kalpleri döndürür, işleri döndürür, dünyayı döndürür, kafaları döndürür... Ne dilerse öyle yapar.

Allah’a karşı samimi olacak, samimi kul olacak.

“—Rabbim bana bu kadar rızkı veriyor, ben ona hiç âsi gelir miyim? Bu sıhhati vermiş, imanı vermiş, şu memleketi nasib etmiş, dünyada başımı kesseler âsi gelmem.”

Samimi, bağlanan insan böyle der, tam inanır.

“—Çok denemişim; şöyle dedim öyle oldu, böyle istedim böyle oldu, şu sıkıntıya düştüm şöyle kurtardı, bunu şey yaptım böyle... Rabbimin varlığında birliğinde tereddüdüm yok; gün gibi,

güneş gibi, ay gibi aşikâr.” der, sımsıkı bağlanır, Allah’a samimi olur.

Başka? (*Ve li-rasûlihî*) “Rasûlüne samimi olur.”

Burada hikâye okumuyoruz ki, Nasreddin Hoca fıkraları da okumuyoruz. Gerçi arada anlatıyoruz ibretli diye ama hadis okuyoruz! Rasûlüllah’a karşı bağlılığın samimi ise tutacaksın.

Rasûlü’nün izinden gitmeye çalışacaksın.

Niye?

Allah-u Teâlâ Hazretleri, insanların anlayışı kıt diye, onlardan bir peygamber gönderdi de “İşte model, buna benzeyin!” dedi. “Kendinizi buna benzetin; huyunuz buna benzesin, hâliniz buna benzesin, fikriniz buna benzesin, işiniz buna benzesin.” dedi.

Rasûlüllah’a karşı hakikaten bağlılık sahibi isen, *Lâ ilâhe illa’llah* diyorsun, *Muhammedün rasûlü’llah* da diyorsan, gel bakalım, çök bakalım şu hadîs-i şerîfin karşısında:

“—Baş üstüne, Rasûlünün sünnetine uyacağım, onun izinden gideceğim.” de.

Öyle olursan. samîmisin, tamam. Öyle olmazsan, samimiyetten hiç dem vurma!

Sonra? (*Ve li-kitâbihî*) “Allah’ın kitabına karşı samimi olacak, candan olacak.”

İnsan Allah’ın kitabına karşı nasıl candan olur?

Kur’an okumayı bilmiyor, mânasını bilmiyor, ahkâmını bilmiyor... Bir şey anlamadım ki ben bunun Müslümanlığından... Müslüman, Allah’ın kendisine gönderdiği kitabı bilmiyor.

“Müslümanım!” diyor, “Kur’ân-ı Kerîm kitabımızdır.” diyor; okumamış, içindeki emri, yasağı bilmiyor. Olmaz, Böyle samimiyet olmaz.

“–Kur’ân-ı Kerîm Allah’ın kitabı mı?”

Hiç şeksiz şüphesiz Allah’ın kelâmı. Mucizeler dolu. Kendisi mucize, içinde de mucizeler dolu. Allah’ın kelâmı.

“–Kaç yaşındasın?.. Peki niye okumadın?”

“–İngilizce okudun mu?”

“–Okudum.” “–Fransızca okudun mu?”

“–Okudum.”

“–Her gün gazete okur musun?”

“–Okurum.”

“–Roman okur musun?”

“–Okurum.”

“–E Allah’ın kitabını niye okumadın? Ne biçim samimiyet, ne biçim Kur’an sevgisi, ne biçim Kur’an’a bağlılık!

Olmaz! Allah’ın kitabına samimi bağlıysan sımsıkı sarıl.

Okumasını öğren, mânasını öğren, Arapça’sını öğren, içindeki ahkâmı tatbik etmeye çalış. Aç başından:

“–*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm... El-hamdü li’llâhi rabbi’l- âlemîn... Elif lâm mîm...*” diye okumaya başla...

Orada her ayet geldikçe, “Tamam, ben bunu tatbik edeceğim.” de, samimiyetini anlayayım.

Aksi takdirde samimiyetten dem vurma!

Kitabına karşı da samimi olacak.

Sonra? (*Ve li-imâmihi*) “Müslümanların imamına, önderine karşı da samimi olacak.”

Müslümanları Allah darmadağın yaratmamış, darmadağın olmasını istememiş. Üç kişi yola gitse, bir tanesini yolda imam seçecek; “Sen bizim başkanımızsın, son söz senin, sana itaat ediyoruz.” diyecek. Dağınıklık, derbederlik yok. O imam seçildikten sonra da, ona samimi bağlanacak. Bağlanmıyor.

Duası reddolunmayan kimselerden birisi de imamdır. Reddolmaz. “Yâ Rabbi! Bu bana hem ‘uyacağım’ dedi hem uymadı, sen bilirsin.” Başına taş yağar. Duası makbul insanlardan birisi, hadîs-i şerîfte öyle bildiriliyor.

Müslümanlar tâbi oldukları imama uyacak, samimi bağlanacak.

“—Efendim, baklava börek ziyafetine çağırırsan gelirim, savaşa çağırırsan gelmem.”

O zaman senin de Müslümanlık’tan nasibin yok demektir.

“Müslümanım” diye ortada dolaşma.

Sevinçli anda ve üzüntülü anda, ferahlı anda ve kederli anda hiç dönmeyecek. Müslümanların başkanına, reisine öyle sımsıkı bağlanacak.

(*Ve li-âmmeti’l-müslimîn*) “Bütün müslümanlara karşı da samimi olacak.”

Hepsinin iyiliğini isteyecek. İktisâden gelişsinler isteyecek, kültürel bakımdan yükselsinler isteyecek. Hastalıklardan mahfuz olsunlar, hepsinin bir evceğizi olsun, hiçbirisi dert çekmesin, müşkilâtları hallolsun, sosyal hizmetler ayağına kadar varsın... Hep iyi şeyler isteyecek.

“Eğer Allah’a karşı candan duygular beslemiyorsa, Rasûlüllah’a karşı candan değilse, kitabına karşı candan değilse, başkanına, müslümanların imamına, önderine karşı samimi değilse, müslümanların umûmuna karşı samimi değilse... (*Feleyse minhüm*) O adam müslümanlardan değil. Olsaydı böyle yapmazdı.” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

h. Hayâsı Olmayanın Gıybeti Yoktur

Arkasından bir hadîs-i şerîf daha okuyalım! Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

مَنْ لَا حَيَاءَ لَهُ، لَا غِيبَةَ لَهُ

(الخَرَائِطُ فِي مَسَاوِي الْخَلْقِ، كَر. عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 447/2 (*Men lâ hayâe lehû, lâ gıybeteh lehû.*)

“Hayâsı olmayana gıybet yoktur.” Mâlum, gıybet ne demek?

Bir müslümanın arkasından onun hoşlanmayacağı kusurlarını halka söylemek, başka kalabalığa söylemek. “Ahmet var ya, neler yaptı neler etti... Bak istersen yanaştır kulağını da sana

¹¹ İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimâşk*, c.LIV, s.108; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.III, s.593, no:8073; *Camiül-Ehadis*, c.XXI, s.375, no:23759.

söyleyivereyim...” Başladı gıybet! Fıs fıs fıs veyahut aşikâre neyse, gıybet ediyor. Orada olmayan insanın kabahatlerini döküyor.

“—Ne yapayım, o kabahatler onda zaten var, yalan söylemiyorum ki...”

Tamam, yalan söylemediğin zaman gıybet oluyor. Zaten yalan söyleyen, o söylediğin şeyler yalan olsa iftira olur, o da ayrı bir kabahat, daha büyük bir kabahat.

Müslüman, olanı bile söylemeyecek. Neden?

Kusurları açarsın, adamlara mahcup edersin; cemiyetin sosyal yapısını gevşetirsin, insanları birbirlerinden soğutursun, kötülüğe teşvik edersin. Pişman olmuş bir insanı rezil rüsva edersin, cemiyet içinde tutunamaz hâle getirirsin, başını yere eğirtirsin. Sanki sen hiç kabahat yapmadın mı?

Böyle birçok hastalıklara yol açar.

Gıybet etmememiz lazım ama fıs u fücuru âşikare olankimsenin kusurunu söylemekte gıybet yoktur, o söylenir. Adam utanmıyor ki, âşikare yapıyor zaten.

“—Hayâsız, edepsiz, utanmaz, arlanmaz bir herif; onun kusurunu da söylemeyecek miyim?

“—Söyle, onda gıybet yok...”

Utanıp da, yaptığı kabahati bilip de saklamaya çalışan, “Bir kere şeytana uyduk, yâ Rabbi kimseye gösterme, bildirme...” diyen bir insan gıybet edilmez.

Hayâsızsa, utanmıyorsa, yaptığından pişmanlık duymuyorsa...

Geçen gün bir gazetede gördüm. Filanca bilmem kim şu haltı karıştırmaktan da utanmıyormuş, bu haltı karıştırmaktan da hiç sıkılmıyormuş, ne utanıyormuş... Hani “Utanmaz mısın, arlanmaz mısın?” deriz. O haltı karıştırmaktan da bu haltı karıştırmaktan da ne utanıyormuş ne arlanıyormuş!

Tamam, utanmazsa o da “Filanca utanmaz arlanmaz bir kimsedir, aman şöyle etme, böyle etme...” diye onun kabahati söylenir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinimizin inceliklerine vâkıf eylesin... Şu cahillikten kurtarsın, perişanlıktan kurtarsın... İslâmiyet’i, o sahâbe-i kirâm devrindeki heyecanla yaşayıp, Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

17. 11. 1985 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

